

CASAS I FUSTER, JOAN (l'Hospitalet de Llobregat, 1950). Escriptor, traductor literari i crític teatral. Titulat superior en art dramàtic, va començar estudis universitaris de geologia, filologia romànica i periodisme. Ha col·laborat en diverses publicacions, especialment el *Diari de Barcelona* i l'*Avui*, i ha estat director de la revista *Pausa* (1990-1995). Compagina la docència a l'Institut del Teatre de Barcelona amb l'escriptura i la traducció. Ha posat en català nombrosos autors, sobretot clàssics moderns i contemporanis, a partir de l'anglès, el castellà, el francès, el grec, l'italià, el portuguès i el rus, de vegades amb col·laboradors, com ara Maia Guènova, amb qui ha versionat *El coronel ocell* del búlgar Hristo Boitxev, o Nina Avrova, amb qui ha publicat algunes peces d'Aleksandr Blok i el teatre complet de Txèkhov. El 2003 li fou concedit el premi Giovanni Pontiero de traducció per *No entris tan de pressa en aquesta nit obscura* d'António Lobo Antunes i, el 2005, el premi Jordi Domènech de traducció de poesia pel recull *Tard, molt tard, de nit entrada* del poeta grec Iannis Ritsos, del qual també ha girat els monòlegs dramàtics *Ismene*, *Crisotemis* i *Helena* (2005). A banda de la poesia, com a traductor, s'ha interessat per la prosa autobiogràfica —*Memòries del Duc de Saint-Simon*, *Les confessions de Rousseau* (Jaume Fuster¹ va traduir-ne els cinc primers llibres), *Diari (1914-1918)* de Gide o *Memòries de Goldoni*—, les ciències socials —*L'Antic Règim i la Revolució* de Tocqueville o *Eurocomunisme i estat* de Carrillo—, la lingüística —*Lingüística i poètica i altres assaigs* de Jakobson o *Curs de lingüística general* de Saussure—, l'art —*Modernisme i modernistes* de Ràfols i Fontanals— i l'assaig literari —*Si un matí d'estiu un nen. Carta al meu fill sobre l'amor als llibres* de Cotroneo o *El Teatre, Servei Públic* de Vilar. En la seva vasta producció, però, predominen la prosa de ficció —també en el vessant de la literatura juvenil ha girat del castellà Carmen Kurtz— i el teatre, un gènere sobre el qual ha escrit alguns treballs, com ara *Diderot i el teatre* (1986) —que conté texts traduïts per ell mateix—, i una gran quantitat de pròlegs i epílegs, en què s'ha ocupat, entre altres coses, de la recepció a Catalunya de dramaturgs com ara Goldoni, Txèkhov i Ibsen. Cal destacar la traducció de l'obra dramàtica completa de Txèkhov amb Nina Avrova, en què han procurat de preservar la singular qualitat rítmica i musical de la paraula de l'escriptor rus, tal com subratllen a la «Nota sobre l'edició». Algunes de les versions destinades a la representació no han estat publicades —per exemple, versions de Dario Fo, René d'Obaldia, Eugène Labiche, Henry Melville (a partir de la dramaturgia que José Sanchis Sinisterra va fer en castellà de *Bartleby l'escrivent*), Raymond Cousse, Olivier Dutailis, Enzo Cormann, Reginald Rose,

Michel Vinaver, Denis Guénoun, Franco Scaldati, Jean-Luc Lagarce, Roland Fichet, René-Daniel Dubois, François Archambault, Patrick Kermann i Marie Laberge— o han aparegut en revistes —*Dissident, és clar* de Michel Vinaver (*Pausa* 19 [març 1995]), *Els escriptors han de ser idiotes*, una producció original basada en entrevistes a Heiner Müller i en un recull d'escrits d'aquest autor (*Pausa* 15 [novembre 1993]), *Calamity Jane* de Helder Costa i Maria do Céu Guerra (*Escena* 6 [febrer 1990]) i *Nou mil·límetres* de Lionel Spycher (*Escena* 3 [juny 2000]). Ha prologat moltes traduccions tant pròpies com d'altri, per exemple, *Casa de nines* d'Ibsen (1997), on remarca la particular atenció que cal fer en el cas de les versions dramàtiques a la «viabilitat actual» de la llengua emprada, o *Mort a crèdit* de Céline, una novel·la que considera que, a causa de la pobresa en registres no-estàndards urbans del nostre idioma, comporta una versió necessàriament reductora en termes lèxics que s'ha de compensar donant una importància primordial a la sintaxi oral, a l'escansió de la frase rítmica i a l'ús freqüent de modismes i frases fetes que mantinguin la intencionalitat de l'original, encara que puntualment calgui sacrificar la literalitat. Amb tot, a la «Nota del traductor» de *Les confessions* de Rousseau, observa que, malgrat que el sentiment de contemporaneïtat i el desig de ser fidels a l'esperit del text més que a la lletra tempten a operar en el llenguatge d'alguns autors un acostament a formes més modernes de la col·loquialitat i a alleugerir-ne de vegades la sintaxi o la rigidesa, hom descobreix repetidament que l'única actitud possible davant el text és el respecte estricte a la seva literalitat, si es volque, en el procés, «força traumàtic i "traïdor", de passar del motlle d'una llengua al d'una altra», pateixi una deformació mínima. Tanmateix, és del parer que cada versió és filla del seu temps i del moment concret que viu la llengua, i proporcionada tant als coneixements i a la sensibilitat lingüística del traductor com a les condicions materials en què ha pogut dur-la a terme. Casas també ha traduït força al castellà i fins s'hi ha autotraduït, una experiència —la de treballar en una altra llengua de la qual es té un gran domini, però més imperfecte que el de la llengua pròpia— que permet contemplar l'obra de creació com, en certa manera, aliena i que provoca una irreprimible temptació de reescriure. [Judit Fontcuberta]

CARRILLO, Santiago. *Eurocomunisme i estat*. Barcelona: Crítica, 1977.

KURTZ, Carmen. *Òscar, cor de porpra*. Barcelona: La Gaia Ciència, 1980.

KURTZ, Carmen. *Òscar espeleòleg*. Barcelona: La Gaia Ciència, 1980.

KURTZ, Carmen. *Òscar i els ovis*. Barcelona: La Gaia Ciència, 1980.

KURTZ, Carmen. *Òscar i els submarinistes*. Barcelona: La Gaia Ciència, 1980.

KURTZ, Carmen. *Òscar, Kina i el làser*. Barcelona: La Gaia Ciència, 1980.

RÀFOLS I FONTANALS, Josep F.. *Modernisme i modernistes*. Barcelona: Destino, 1982.

TOCQUEVILLE, Alexis de. *L'Antic Règim i la Revolució. Estat social i polític de França abans i després de 1789*. Barcelona: Edicions 62: Diputació de Barcelona, 1983.

DUC DE SAINT-SIMON. *Memòries*. Barcelona: Edicions 62, 1984.

COLLANGE, Christiane. *Jo, la teva mare*. Barcelona: Alta Fulla, 1985.

ROUSSEAU, Jean-Jacques. *Les confessions*. Barcelona: Edicions 62, 1985. [Amb Jaume Fuster]

DURAS, Marguerite. *Moderato cantabile*. Barcelona: Edhasa, 1986.

PROUST, Marcel. *El temps retrobat*. Barcelona: Edicions 62, 1986.

CÉLINE, Louis-Ferdinand. *Mort a crèdit*. Barcelona: Edicions 62, 1987.

COLLANGE, Christiane. *Estimats fills*. Barcelona: Alta Fulla, 1987. [Pseudònim: Dolors Martínez]

SCIASCIA, Leonardo. *1912+1*. Barcelona: La Magrana, 1987.

BEN JELLOUN, Tahar. *La nit sagrada*. Barcelona: Edicions 62, 1988.

BASSANI, Giorgio. *Dins la muralla (La novel·la de Ferrara)*. Barcelona: Edicions 62, 1989.

BEN JELLOUN, Tahar. *Dia de silenci a Tànger*. Barcelona: Edicions 62, 1989.

BUSI, Aldo. *La delfina bizantina*. Barcelona: Edicions 62, 1989.

JAKOBSON, Roman. *Lingüística i poètica i altres assaigs*. Barcelona: Edicions 62: Diputació de Barcelona, 1989.

QUEFFÉLEC, Yann. *La dona sota l'horitzó*. Barcelona: Edicions 62, 1989.

MARIVAUX, Pierre Carlet de Chamblain de. *La disputa*. Barcelona: IT, 1989.

SARAMAGO, José. *Història del setge de Lisboa*. Barcelona: Edicions 62, 1990.

SAUSSURE, Ferdinand de. *Curs de lingüística general*. Barcelona: Edicions 62: Diputació de Barcelona, 1990.

BEN JELLOUN, Tahar. *Amb la mirada baixa*. Barcelona: Edicions 62, 1991.

KLEBERG, Lars. *Els aprenents de bruixot*. Terrassa: Centre Dramàtic del Vallès, 1991.

MORAVIA, Alberto. *El conformista*. Barcelona: Edicions 62, 1991.

ARAGON, Louis. *Fins a la mort*. Barcelona: Edicions 62, 1992.

BEN JELLOUN, Tahar. *L'àngel cec*. Barcelona: Edicions 62, 1992.

PRATOLINI, Vasco. *Crònica familiar*. València: Tres i Quatre, 1992.

GIDE, André. *Diari (1914-1918)*. Barcelona: Edicions 62, 1993.

GOLDONI, Carlo. *Memòries*. Barcelona: IT, 1994.

BEN JELLOUN, Tahar. *L'home romput*. Barcelona: Edicions 62, 1994.

PASOLINI, Pier Paolo. *Nois de la vida*. Barcelona: Edicions 62, 1994.

BEN JELLOUN, Tahar. *L'infant de sorra*. Barcelona: Edicions 62, 1995.

COTRONEO, Roberto. *Si un matí d'estiu un nen. Carta al meu fill sobre l'amor als llibres*. Barcelona: Edicions 62, 1995.

MORIN, Edgar. *Els meus dimonis*. Barcelona: Proa, 1995.

VILAR, Jean. *El Teatre, Servei Públic*. Barcelona: IT, 1997.

TXÉKHOV, Anton P. . *Teatre complet*. Barcelona: IT, 1998-1999. [Amb Nina Avrova]

ZOCCHI, Chiara. *Olga*. València: Tres i Quatre, 1998.

LOBO ANTUNES, António. *L'esplendor de Portugal*. Barcelona: Proa, 1999.

BOITXEV, Hristo. *El coronel ocell*. Barcelona: Proa, 2000. [Amb Maia Guènova]

LOBO ANTUNES, António. *Exhortació als cocodrils*. Barcelona: Proa, 2000.

SOUICY, Gaétan. *La nena que li agradaven massa els llumins*. Andorra: Límits, 2000.

LINS, Paulo. *Ciutat de Déu*. Barcelona: Proa, 2001.

SOLLERS, Philippe. *Passió fixa*. Barcelona: Proa, 2001.

LOBO ANTUNES, António. *No entris tan de pressa en aquesta nit obscura*. Barcelona: Proa, 2002.

NEDJMA. *L'ametlla: memòries eròtiques d'una dona musulmana*. Barcelona: Proa, 2005.

RITSOS, Iannis. *Tard, molt tard, de nit entrada*. Barcelona: Jardins de Samarcanda, 2005.

RITSOS, Iannis. *Tres poemes dramàtics: Ismene, Crisòtemis, Helena*. Berga: Edicions de L'Albí, 2007.

GAGNON, Alain. *Més enllà de la nació unificadora: al·legat en favor del federalisme multinacional*. Barcelona: Generalitat de Catalunya; Institut d'Estudis Autònoms, 2008.

MODIANO, Patrick. *En el cafè de la joventut perduda*. Barcelona: Proa, 2008.

PENNAC, Daniel. *Mal d'escola*. Barcelona: Empúries, 2008.

BLOK, Aleksandr. *Teatre*. Barcelona: Edicions de 1984, 2009. [Amb Nina Avrova]

CITATI, Pietro. *Alexandre el Gran*. Pollença: Edicions del Salobre, 2009.

JOUBERT, Joseph. *Pensaments: judicis i anotacions*. Barcelona: Proa, 2009.

MODIANO, Patrick. *Carrer de les botigues fosques*. Barcelona: Proa, 2009.

MONTANELLI, Indro. *Història dels grecs*. Barcelona: Destino, 2009.

Objectiu decreixement: podem continuar creixent fins a l'infinit en un planeta finit? Barcelona: Leqtor, 2006.

«Carta del traductor literari emprenyat». A: Josep Lluç i Mireia Sopena (coord.). *Mutacions d'una crisi. Mirada crítica a l'edició catalana*. Vilanova i la Geltrú: El Cep i la Nansa, 2007, p. 65-76.

«El llarg viatge de Txèkhov cap a nosaltres». A: Anton P. Txèkhov. *Teatre complet II*. Barcelona: IT, 1998-1999, p. 471-519.